

*“For the Benefit and Enjoyment
of the People”*

KONFERENCJA

Spoleczne funkcje obszarów chronionych

ZORGANIZOWANA W 150. ROCZNICĘ UTWORZENIA
PIERWSZEGO W ŚWIECIE PARKU NARODOWEGO
ORAZ 90. ROCZNICĘ POWSTANIA PIENIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO

STRESZCZENIA REFERATÓW

18-19 marca 2022 r.

Młynarstwo wodne – zapomniane dziedzictwo kulturowo-przyrodnicze Karpat

Urządzenia wodne różnego przeznaczenia, nazywane młynami, powszechnie funkcjonowały na karpaccich ciekach jeszcze na początku XX wieku. O popularności wykorzystania energii wodnej do napędzania różnych urządzeń świadczy ogólna liczba młynów na terenie Polskich Karpat, przekraczająca w latach 20. XX wieku tysiąc obiektów. Obok ważnego miejsca w gospodarce młyny pełniły też rolę kulturotwórczą. Bogata symbolika młyna, liczne przesady, wyobrażenia i stereotypy przez wieki przywarły do zawodu młynarza i samych młynów. Upadek młynarstwa wodnego spowodował, że razem z obiektami zniknęła z kultury warstwa niematerialna. Pamięć o młynach jest zapisana w miejskich toponimach, ale brak fizycznych pamiątek po ich działalności sprawia, że nazwy te nie pełnią już roli lokalizacyjnej. Poza miastami na obszarze Polskich Karpat bardzo rzadko można znaleźć materialne pamiątki po młynach wodnych, choćby wśród toponimów. Trudno zatem traktować młyny wodne jako ważny element dziedzictwa kulturowego w jego tradycyjnym ujęciu, w którym obiekt fizyczny jest niezbędny. Jednak przez pryzmat procesowego charakteru dziedzictwa kulturowego można ściśle powiązać go z dziedzictwem przyrodniczym, jeśli upamiętniony obiekt miał związek lub był zależny od zasobów naturalnych.

W badaniu podjęto próbę określenia możliwości upamiętnienia dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego młynarstwa wodnego na terenie parków narodowych Polskich Karpat. Na podstawie analizy materiałów kartograficznych z II poł. XIX i początku XX wieku określono liczbę młynów wodnych oraz sztucznych młynówek wraz z ich długością na obszarze parków narodowych. Upamiętnienie istnienia obiektów młynarskich daje szeroki wachlarz możliwości. Tereny zyskać mogą dodatkowe funkcje społeczne oraz edukacyjne związane z dziedzictwem kulturowym. Zaangażowanie instytucji i mieszkańców w odkrywanie historii o istniejących niegdyś obiektach i rzemiośle kształtuje poczucie współodpowiedzialności o dziedzictwo kulturowe, a także za obszary chronione. Działania takie wpływają pozytywnie na polepszenie relacji społecznych oraz kształtują kulturę partycypacji w zarządzaniu środowiskiem naturalnym. Dodatkowo upamiętnienie młynów wodnych może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszarów chronionych w sposób nieoddziaływający na środowisko przyrodnicze.

Rada Programowa

dr Maria Baranowska-Janota
prof. dr. hab. Małgorzata Grodzińska-Jurczak (UJ)
dr hab. Kinga Kostrakiewicz-Gierałt, prof. AWF
dr Bożena Kotońska
dr hab. Zygmunt Kruczek, prof. AWF
dr hab. Mirosław Mika, prof. UJ
prof. dr hab. Jerzy Szwagrzyk (UR)
prof. dr hab. Jan Wiktor (UEK)

Komitet Organizacyjny

dr Mikołaj Bielański (AWF)
dr Wojciech Biernacki (AWF)
dr Piotr Dąbrowski (KOP OA PTTK)
mgr Anna Dobranowska-Filipczuk (OA PTTK)
mgr inż. Krzysztof Karwowski (PPN)
dr inż. Małgorzata Szczepańska (COTG PTTK)
dr Bernadetta Zawilińska (UEK)

Organizatorzy konferencji

Wydział Turystyki i Rekreacji Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie
Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
Pieniński Park Narodowy
Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK
Oddział Akademicki PTTK w Krakowie, Komisja Ochrony Przyrody (inicjator)

Wydział Turystyki i Rekreacji
Akademii Wychowania
Fizycznego w Krakowie

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W KRAKOWIE

Instytucje wspierające

Konsulat Generalny Stanów Zjednoczonych Ameryki w Krakowie
Państwowy Instytut Geologiczny

